

Jornada i presentació del Manifest per a la incorporació de les educadores i els educadors socials a escoles i instituts

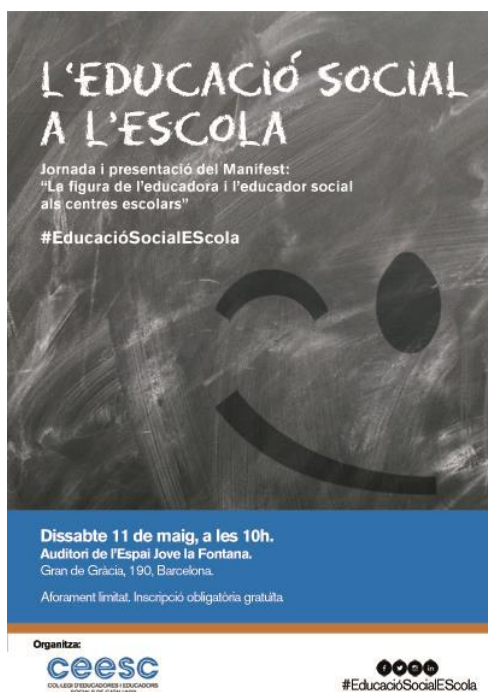
El Col·lectiu professional d'Educació Social i Escola del CEESC organitza aquesta jornada per demostrar que les educadores i els educadors socials poden aportar una mirada socioeducativa al centre educatiu i dur a terme funcions de suport i acompanyament cap al centre, l'alumnat, el professorat, les famílies i la comunitat.

DIA I HORA: Dissabte, 11 de juny de 2019. 10.30h – 14.00h

ESPAI: Jornada i presentació del Manifest per a la incorporació de les educadores i els educadors socials a escoles i instituts

RELATORA: Laia Aran

PRESENTACIÓ

A càrrec de **Maria Rosa Monreal**, presidenta del CEESC.

L'inici de la jornada es va basar en el qüestionament de "com hem arribat fins aquí i quin és el motiu de celebració d'aquesta jornada? Aquestes dues qüestions van donar peu a la presentació inicial d'aquesta trobada i el fil cronològic i argumentatiu que va servir com a forma d'introducció a la reivindicació de la presència de les educadores i educadors socials en els centres educatius. En aquest punt de la jornada la idea principal va ser visibilitzar el manifest perquè els centres educatius obrin les portes de les escoles a professionals educadores i educadors socials. Així doncs, es va parlar del fet que l'educació social encara no ha aconseguit formar part del sistema educatiu, i cada pas que fem els educadors i educadores socials són arguments i motius perquè ens obrin les portes a les escoles, ja que som els professionals que fem interacció per acompanyar les persones en les decisions, per tant, cal un accés en una societat inclusiva.

1a TAULA. Recorregut del Col·lectiu d'Educació Social i Escola del CEESC

A càrrec de 3 membres del Col·lectiu d'Educació Social a l'Escola del CEESC, **David Bernal**, **Maria Prat** i **Elisabeth Arpal** que ens expliquen com va sorgir aquest col·lectiu i com es forma el Manifest.

La **Maria Prat** va explicar que fa temps que el col·lectiu d'educació social a les escoles camina, però que costa mantenir la iniciativa. No obstant, fa 5 anys que aquest col·lectiu es va consolidar i ara mateix està en ple funcionament. Va explicar que, en un primer moment, les persones involucrades es van plantejar quin hauria de ser el discurs que es volia construir per defensar la figura de l'educador/a social a les escoles; es va col·laborar en l'estudi de la UOC i amb altres universitats per tal d'aconseguir i recopilar informació que ajudés a descriure les línies que posteriorment ha adoptat el manifest, així com per deixar clar quines serien les funcions concretes dels educadors i educadores socials a les escoles.

També va comentar que al llarg d'aquests 5 anys, s'ha realitzat diferents actes per donar visibilitat al col·lectiu, al manifest i a la necessitat, ja que és important que hi hagi una plena implicació i el col·lectiu té les portes obertes a l'adhesió de totes aquelles persones que s'hi vulguin implicar.

Seguidament, l'**Elisabeth Arpal** va explicar que existeixen diferents experiències pilot que tenen resultats favorables que avalen i donen peu a la necessitat d'aquesta nova inclusió a les escoles i, per tant, hauria de ser un recurs per a totes les escoles. Comenta que "sembla que els educadors només estiguem vinculats a la part social, i s'oblida que tenim un paper important en l'educació". "Trencar les barreres de l'educació formal i informal... hi ha un camí llarg per recórrer".

Per últim, en **David Bernal** va dir que aquesta jornada és un prec perquè ens deixin fer aquella feina que és nostra, ja que els educadors i educadores socials disposem d'instruments i recursos que poden afavorir i garantir molts aspectes relacionats amb l'educació. És un clam per poder dignificar aquelles experiències que ja existeixen, fa temps que els educadors i educadores socials estan dins de l'educació, però en molt males condicions. La finalitat a la qual es vol arribar és una reivindicació perquè tota la situació prengui forma i es posi en ordre.

2ª TAULA: "L'Educació Social a l'escola catalana: realitats i futurs"

A càrrec de **Miquel Castillo**, educador social i doctor en Pedagogia; consultor docent de la UOC.

De les 8 universitats que hi ha a Catalunya, només la UOC, en el grau d'Educació Social, incorpora una assignatura vinculada a l'educació i escola; aquest fet és un indicador.

Miquel Castillo va exposar la realitat dels educadors i educadores socials a Catalunya amb algunes dades. Va comentar que realment és un àmbit nou i que és important fer una lectura dels educadors i educadores que ja hi estan treballant. Va exposar els estudis realitzats, comentant que han seguit dues metodologies: la qualitativa i la quantitativa. Es va centrar en els resultats de la quantitativa obtinguts a partir de qüestionaris i de la qualitativa a través d'històries de vida. Va exposar les dades en tres parts: la retrospectiva del passat fins a la situació actual, la segona part en el present, i per últim algunes línies de reflexió i debat. ([Acció social i educativa en contextos escolars. Situació actual dels educadors socials i els tècnics d'integració social en el sistema educatiu de Catalunya](#), març 2019).

Després es va fer un breu recorregut històric per la figura de l'integrador social i l'educador social a l'escola. El 2006, a partir de l'acord entre el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i el Comitè Intercentres, es crea la categoria professional d'integrador social, com a figura que col·labora en el desenvolupament d'habilitats socials i autonomia personal.

El 2009 arriba la Llei d'Educació (Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació de Catalunya, títol VIII, capítol I, article 108.1), i crea un nou perfil a escala d'escola, el de professionals d'atenció educativa. Aquest perfil obre les portes perquè professionals, no estrictament docents, puguin entrar a les escoles sense determinar unes funcions concretes per tal de complementar l'atenció dels alumnes. Parla de 'complementar', és a dir que ni integradors socials ni i educadors/ores socials no estan integrats dins del claustre. Això vol dir que la capacitat de gestió, autoritat i intervenció no és completa. Per un altre costat, la incorporació d'aquesta figura no ha de dependre d'unes necessitats sinó que ha de ser un dret que té l'escola i la ciutadania per tal d'enriquir-se amb aquestes possibilitats i donar suport al projecte educatiu del centre.

Més tard, la Llei d'Educació es concreta a través de diferents decrets, com el d'autonomia del 2010, on ja es defineix aquest personal d'atenció educativa que té com a objectiu millorar els resultats educatius i la cohesió social i prevenir l'abandonament prematur.

El 2011, al Decret d'inclusió hi ha dos articles dedicats a tipificar aquests professionals, i es parla de coresponsabilitat. El 2015 s'hi afegeix que hi ha d'haver un tècnic d'educació social a la plantilla, però s'enfoca un altre cop en què hi ha de ser per cobrir les necessitats, tal com diu Miquel Castillo "l'educador/integrador ha de ser el bomber que apaga el foc" en els centres on hi ha més complexitat educativa.

Avui ens trobem amb 217 professionals tècnics educatius, i desembre del 2018 des del Parlament de Catalunya es va instar el Govern de la Generalitat a "Incorporar, durant el curs 2019-2020, dins dels equips docents dels centres de primària i secundària públics i concertats de Catalunya, una o un educador social".

El 24 d'abril del 2019 es celebra una mesa tècnica entre el sindicat USTEC, la Subdirecció General de Suport i Atenció a la Comunitat Educativa i la Subdirecció General de Personal d'Administració i Serveis. Allí s'acorda definir millor les funcions que hauria de tenir aquest tècnic/educador social: desenvolupar habilitats de desenvolupament i autonomia personal en alumnes en situació de risc; habilitats bàsiques, implementar habilitats d'actuació orientades al desenvolupament de l'alumnat; col·laborar amb els professors l'orientació de l'alumnat; atendre les necessitats socioeducatives dels alumnes; participar en la planificació i el desenvolupament de la inclusió social; pla d'acollida; col·laborar en la creació d'espais inclusius; fomentar la participació de l'alumnat en risc amb espais de representació; participar en accions de prevenció; prevenir, detectar i actuar en casos d'absentisme escolar; acompanyar l'alumnat amb activitats lectives i extraescolars; fer el seguiment de la participació de l'alumnat en risc en activitats extraescolars, entre d'altres. Es pot observar com el volum de feina que es demana és molt gran i existeix una necessitat de modificar i acotar les funcions que l'educador/integrador hauria de tenir a les aules, ja que aquest volum de feina és difícil d'assumir.

Algunes de les funcions més específiques que podria realitzar l'educador a les escoles són: aportacions d'eines i recursos, fer una anàlisi de la realitat social i escolar; realitzar equips multidisciplinaris; tenir una visió integral de les persones on la transversalitat sigui un pilar fonamental; detectar situacions de risc i fer propostes inclusives i innovadores; realitzar seguiments de l'alumnat, processos d'acompanyament i un vincle educatiu; treball en xarxa i mediació amb diferents agents del territori; desenvolupament de la sociabilitat i la circulació social; promoció cultural i social per tal d'ampliar les perspectives educatives, laborals, d'oci i participació social; dotar les persones dels recursos pertinents per a resoldre els desafiaments i reptes del moment històric i social en què viuen, entre d'altres.

En definitiva, en cap cas es planteja aquesta proposta d'introduir els educadors socials com un recurs d'urgència. Docents i educadors/ores comparteixen un mateix context, problemàtiques i destinataris en el marc d'un treball compartit. L'educació com un procés de construcció permanent on cal la col·laboració de tots els agents educatius que intervenen a través de ponts de treball compartits. Les educadores i educadors socials a l'escola tenen un sentit des de la perspectiva innovadora, pedagògica i de la millora de la qualitat i els processos educatius de l'escola del segle XXI.

PRESENTACIÓ DEL VÍDEO

Just després de la pausa, es va presentar el vídeo de funcions de l'educador/a social a l'escola que ha editat el Col·lectiu. Es pot trobar al [canal de youtube del CEESC](#).

3ª TAULA: "Àmbits i funcions de la figura professional de l'educadora i de l'educador social als centres escolars"

*Intervencions de **Carmen San Miguel**, mare de dos nenes que cursen 4t i P5, i representant de La Pepeta, plataforma d'AMPA i AFA de Terrassa; **Nathalie Emond**, tècnica del Servei d'Educació de l'Ajuntament de Terrassa i dinamitzadora del Pla Educatiu d'Entorn, i **Montserrat Sánchez**, educadora social, membre del col·lectiu d'educació social i escola del CEESC.*

*Modera: **Rosa Guitart**, educadora social, membre del col·lectiu d'educació social i escola del CEESC.*

Es presenta aquesta taula fent referència al fet que aquesta jornada té en gran part un sentit reivindicatiu, i la intenció és poder compartir aquesta fita, ja que les idees compartides tenen més bona sortida. Des del CEESC fa un any es va presentar el document d'àmbits i funcions de la figura professional de l'educadora i l'educador social als centres educatius que tracta sobre la necessitat de treballar l'educació de manera transversal, la suma de tot allò que serveix per entendre l'educació social i les necessitats de la mateixa educació.

Seguidament, es va passar a un torn d'intervencions de cada membre de la taula.

La **Carme San Miguel**, representant de la Pepeta de Terrassa, va comentar que sota la mirada de les famílies, i d'una societat cada cop més individual, la inclusió del rol de l'educador/a als centres educatius ha de ser bàsica. Explica que des de Terrassa s'han fet un recull de propostes i totes són positives.

La **Nathalie Emond**, representant de la comunitat, va comentar que el nen/a té més vida fora de l'escola, i amb les famílies també s'hi ha de treballar, per tant, s'han de realitzar i promoure activitats que siguin profitoses per a ells. A més seria interessant per al professorat conèixer quina és la situació del barri de les famílies pel que fa a recursos dins i fora del centre. És a dir fomentar una visió global de potencials i dificultats. Es va parlar de cal implicar als infants, però també les famílies, implicar-los en l'entorn educatiu a través d'activitats pedagògiques. És de vital importància qüestionar les fronteres en l'àmbit informal i curricular. En definitiva cal una resposta davant d'aquest buit que existeix a les escoles i que implica i afecta directament als infants i adolescents. Una de les dificultats més grans en què es troba aquesta incorporació als centres educatius és el tema econòmic.

La **Montserrat Sánchez**, coordinadora de l'àmbit socioeducatiu de la Fundació Main, com a representant de la part professional, va explicar que li sembla que quan les escoles li demanen educadors i educadores socials és per a emergències, per la imatge sobre les característiques que es té de la professió. Creu que s'ha de fer un esforç en explicar-nos com a "tallafocs" i no com a "apagafocs", esdevenir agents forestals i no bombers, que fem un treball més de prevenció. Va explicar que moltes demandes arriben quan alumnes ja són adolescents i es troben a la secundària, quan la problemàtica es podria haver evitat a la primària. La Montserrat també va parlar d'eines pròpies que pot aportar l'Educació Social i va posar un exemple propi, del moment de l'entrega de notes, on va reunir totes les parts implicades: alumne, tutor i família i es va debatre sobre la qüestió. L'alumne es va sentir més acompanyat que mai.

Per últim, va recordar que el CEESC no està sol en aquesta reivindicació i que ja hi ha altres comunitats autònomes on ja està regulada la figura de l'educadora o educador social a les escoles. Que el que falta aquí són més suports d'altres organismes i una dotació econòmica al darrere, després de la resolució al Parlament del desembre passat.

CLOENDA

Es va tancar la jornada amb una intervenció final realitzada per en **Lluís Vila**, vicepresident del CEESC i membres del Col·lectiu, fent referència a la necessitat de la introducció dels educadors i educadores a l'escola i incidint en el fet que a qui cal convèncer de la necessitat de la incorporació dels educadors socials no és als mateixos professionals, que ja ho estan, de convençuts, sinó als professors i mestres; n'hi ha molts que tenen una gran sensibilitat i una estimació per als infants i són aquests a qui cal convèncer per tal d'aconseguir l'apoderament des de dins de l'escola.

CITES DELS PONENTS A DESTACAR:

- "Ha de ser personal de suport o intervenció? No formen part dels claustres, dels docents..."
- "Han de ser complement o essència dels centres escolars?"
- "Han de constituir-se en part del sistema o esdevenir innovadors per assegurar els seus processos de transformació i canvi?"
- Les educadores i educadors socials a l'escola tenen un sentit des de la perspectiva innovadora, pedagògica i de la millora de la qualitat i els processos educatius de l'escola del segle XXI.
- "Responen a necessitats de l'escola o asseguren el seu sentit a les necessitats?"
- "Existeix un problema de superposició de funcions i competències entre educadors i integradors?"
- "S'han de transformar activitats de l'aula en activitats de pedagogia, que destaquin els valors, parlar de civisme, d'incivisme... fer propostes pedagògiques a través de tallers."
- "Hem de passar de ser bombers que apaguen el foc a ser agents forestals."
- "Nosaltres tenim clar que podem fer certes manifestacions, però no som les salvadores de l'escola, la innovació és de tothom... l'escola i el professorat ja tenen aquesta intenció, no obstant això, la realitat és que no hi ha els recursos però existeix una necessitat."

OBJECTIU DE LA JORNADA:

L'objectiu principal es reivindicar la incorporació de les educadores i els educadors socials en els centres educatius en l'equip docent i treballar amb la col·laboració i la coresponsabilitat de tots els professionals que treballen dins del centre. A més cal recordar que l'educador/a social està regulada dins dels centres educatius d'Extremadura, Andalusia i Castella la Manxa, a Catalunya ja s'ha fet la proposta en l'últim Ple del Parlament de Catalunya el desembre de 2018. Per tant, l'objectiu principal és visibilitzar aquesta necessitat de la figura de l'educador i entrar en acció, per tal de garantir el dret de l'educació en terme d'igualtat i oportunitats.

PER SABER-NE MÉS...

- Manifest de l'educador i l'educador als centres escolars: <https://ceesc.cat/2014-11-03-13-05-23/noticias-blog/54-la-nostra-veu/posicionaments-i-comunicats/808-manifest-escola-2>
- Vídeos de la jornada, produïts per Laura Fraile (col. núm. 10472): https://www.youtube.com/watch?v=d1-3sKglI_s&list=PL9DcUqLhW4VS80FaXPdRF4NevUQxwKisx
- Vídeo de Funcions de l'ES a l'escola: <https://www.youtube.com/watch?v=SUppEAf0FDU>
- "Una mica més a prop de la incorporació d'educadores i educadors socials als centres educatius": <https://ceesc.cat/2014-11-03-13-05-23/noticias-blog/776-parlament-escola>
- Sobre el col·lectiu professional d'Educació Social i Escola del CEESC i més documentació: <https://ceesc.cat/col-lectius-professionals/477-col-escola>

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Maig 2019

Barcelona
Aragó, 141-143, 4a
08015 Barcelona
934 521 008
ceesc@ceesc.cat

Girona
Ibèria, 4
17005 Girona
972 249 276
girona@ceesc.cat

Lleida
Rambla Ferran, 32
25007 Lleida
973 289 434
lleida@ceesc.cat

Camp de Tarragona
Pau Claris, 2
43005 Tarragona
977 104 081
tarragona@ceesc.cat

Terres de l'Ebre
Ramon Berenguer IV, 11
43500 Tortosa
935 183 054
terresdelebre@ceesc.cat

www.ceesc.cat

